

possibilitatem excludit, opponitur illi habitui qui hanc possibilitatem facit, et licet maneant semper natura, cui possibilis est privatio possessionis, licet non sit possibilis statui gloriæ, tamen illa possibilitas naturæ ad carendum gloria semel adeptæ, est possibilitas remota, et quasi obedientialis; possibilitas autem spei est possibilitas proxima, cum sit inclinatio habitualis ad carentiam gloriæ, sive ad tendendum in gloriam non possessam. Unde talis habitualis inclinatio, quæ hanc possibilitatem proximam facit, repugnat statui excludenti possibilitatem proximam carendi gloria.

ARTICULUS II.

Utrum possit in beatis esse actus spei communiter dictæ circa aliquod objectum creatum?

I. Spem communiter dictam vocamus illam, quæ non est theologica, et non habet pro objecto primario aliquid divinum. Totius huius difficultatis cardo ad unicum punctum devolvitur, scilicet ut videamus, an possit aliquid esse arduum beatis in illo statu beatifico, nam ex quatuor conditionibus requisitis ad spem, scilicet quod sit bonum, arduum, possibile, futurum, de tribus non est dubium posse inveniri respectu beatorum, nam gloria corporis est aliquid bonum, possibile, et futurum in illis; solum ergo potest excludi spes communiter dicta per illam particulam arduum. Videtur enim statui beatitudinis nihil esse arduum eorum, quæ possunt desiderari, est enim ille status, omnium honorum aggregatione perfectus, unde nihil quod potest desiderare potest illi deesse; habet ergo ratione status inevitabilem causam

obtinendi omnia, quæ desiderare potest, et consequenter nulla est contingentia deficiendi, quod est nihil habere arduum.

II. Ex alia vero parte videtur quod ad rationem ardui sufficiat, quod aliquid sit obtinendum mediante potestate alterius, ita quod non sit in sola potestate propria; multa autem potest obtinere beatus auxilio divino, verbi gratia, gloriam corporis, novas revelationes, gloriam accidentalem, imo et de possibili majorem gloriam substantialem. Nec sufficit esse certum de assecutione, certitudine cognitionis, nisi etiam sit certus certitudine possessionis, ut patet in animabus purgatorii, in quibus est certitudo de assecutione gloriæ, et tamen ad hunc est spes.

III. Item ad rationem ardui sufficit quod res assequenda absolute sit supernaturalis, sic enim simpliciter est ardua ipsi voluntati et naturæ, ut ex patre Suarez articulo præcedenti objiciebamus; ergo sufficit ad spem communiter dictam, respectu talis boni ardui assequendi. Præterea semper urget illud argumentum, a quo eliciatur ille actus desiderandi gloriam corporis, et alia bona futura, quia non elicitur a charitate, cum non desideret illum bonum amico, sed sibi; ergo a spe, si non theologica, saltem communiter dicta. Denique, quia D. Thomas ponit in Christo Domino viatore actum spei, licet non virtutem theologiam ut patet hic quæst. xviii, art. ii ad primum, et quæstione disputata de spe, articulo ultimo ad ultimum. Et tamen habebat in se principium inevitabile omnium, quæ desiderebat; ergo similiter, alii beati possunt habere talem actum spei. Et favet auctoritas S. Thomæ quæstione citata de spe, art. iv, nam postquam dixerat in corpore articuli, quod beati possunt sperare inhæ-

rendo divino auxilio secundum communem rationem spei, licet non secundum virtutem theologiam addit solutione ad sextum, quod eo modo convenit sanctis orare, sicut et sperare: sed sancti habent actum orandi proprie; ergo et actum spei communiter dictæ.

IV. Nihilominus expressa sententia D. Thomæ est, in beatis non dari spem communiter dictam. Ita habet 1-2, quæst. lxxvii, art. iv ad tertium loquens specialiter de spe gloriæ corporis, et idem repetit hic quæst. xviii, art. ii ad quartum. Expresse enim distinguit spem secundum quod est virtus theologica, et secundum quod est communiter dicta, et utramque denegat beatis, quia vero ad tollendam arduitatem, ex cujus defectu solum negatur spes communiter dicta, tantum duabus viis procedi potest, vel quia res ipsa in se valde modica est, et consequenter non indiget aggressionem, neque victoria ad obtinendum; vel quia etsi res modica non sit, sed vere magna, est tamen in potestate et possessione sperantis, quia possidet causam inevitabilem illius, sicut qui pacifice possidet titulum beneficium, aut commendam, non habet spem circa perceptionem fructuum, quia habet causam adæquatam, et inevitabilem ad percipiendos fructus suo tempore, et si nondum actu sint præsentem. D. Thomas in beatis excludit arduitatem ex utraque causa. Ex prima, quia animæ beatæ reputatur gloria corporis, tamquam aliquid modicum, ut dicit hic quæst. xviii, art. ii ad quartum: ex secunda vero, quia beatus habet inevitabilem causam gloriæ corporis (quod intellige) quia possidet titulum, et jus illius gloriæ, scilicet beatitudinem animæ, ex qua naturaliter habet promanare gloria in corpore suo tempore, scilicet quando resurget. Et idem dici potest de novis revela-

tionibus, et gloria accidentali, quæ accrescit beatis de novo, nam ista debentur ex vi sui status, unde habet titulum, et jus ad illas: ad excludendam autem arduitatem spei, sufficit habere possessionem tituli, licet non habeatur actualis possessio rei, sed suo tempore proventura sit, ut patet in perceptione fructuum respectu possidentis fundum, vel beneficium.

V. Cæterum circa alia bona, quæ potest beatus desiderare aliis, verbi gratia beatitudinem difficultas est, unde tollatur arduitas, nam circa hæc nullum jus, aut titulum possidet, nec causam inevitabilem illorum; ergo non tollitur. Nihilominus dicendum est, possidere beatum causam inevitabilem assecutionis talium honorum, quatenus possidet statum, cui ex vi suæ perfectionis annexum est decretum Dei, non privandi beatum quocumque bono a desiderato. Ex vi enim status beatifici non desiderant beati nisi tantum illa, quæ voluntas Dei vult eos desiderare, et per eos implere, quia summe conformantur voluntati divinæ: alia vero, quæ Deus non vult per eos implere, nec volunt, nec desiderant, loquendo de desiderio efficaci, quale requiritur ad sperandum, nam desiderium inefficax, quale habuit Christus, ut transiret ab eo calix, non servit ad sperandum. Est autem debitum illi statui, ut non defraudetur omni eo, quod efficaciter desiderat, alias esset nimis imperfectus status, si aliquid desiderarent, et non obtinerent, et de hoc habent decretum divinum, quod perfecte completur in patria, juxta illud Psal. xx: *Desiderium cordis ejus tribuisti ei, et voluntati labiorum ejus non fraudasti eum*: et Psalm. clxiv: *Voluntatem timentium se faciet, et deprecationem eorum exaudiet*. Unde S. Thomas in iv, distinct. xlv, quæst.

III, art. III determinat, quod sancti semper in suis orationibus exaudiuntur propter conformitatem suæ voluntatis ad voluntatem Dei. Et idem confirmat 2-2, q. LXXXIII, art. XI. Hoc autem sufficere ad possessionem excludentem spem, ex eo confirmatur, quia non aliter dicitur possideri gloria corporis a beatis, nisi quia possidendo gloriam animæ possident principium unde naturaliter dimanat gloria corporis, si corpus iterum animæ uniatur; quod vero de facto uniendum sit non habetur ex vi solius gloriæ animæ, nisi quatenus habet adjunctum decretum Dei de facienda resurrectione, ut totus homo fruatur fine suo: possessio ergo illius decreti non prout solum est in voluntate Dei, sed prout est alligatum rei possessæ, scilicet beatitudini animæ excludit arduum spei circa gloriam corporis: similiter ergo possessio status beatifici; cui alligatum est decretum non fraudandi eum omni eo quod desiderat, efficaciter excludit arduum spei. Sicut si rex traderet anulum ministro ad signandum quidquid desiderasset, talis diceretur possidere regis voluntatem, et consequenter non speraret ea, quæ a rege sunt obtinenda: beati ergo solum ex charitate, non ex arduum spei desiderant efficaciter aliis. Secus est in animabus purgatorii, quæ etsi sint securæ de decreto Dei securitate cognitionis, non tamen possident statum, cui tale decretum alligatur; unde nondum excludunt spem, quia nondum obtinent possessionem.

VI. Ad primum argumentum contrarium respondetur, quod id quod est in potestate alterius mihi communicata, et conjuncta, non est mihi arduum: quod vero est in potestate aliena, mihi non communicata potest manere arduum; sicut quia bona uxoris communicantur

viro, et e converso, non dicitur sperare illa, quæ possidet per uxorem, quia non sunt in potestate alterius, quasi extranea, sed sibi conjuncta. Sic cum inter beatos, et Deum sit summa conjunctio, quæ desponsationi, et conjugio assimilatur, illa quæ sunt in potestate Dei, non sperantur a beatis, quia illa potestas est sibi conjuncta, et quasi in dotem data, ut voluntate Dei utantur ad ea, quæ sibi conveniunt juxta statum suum; quod non currit in animabus purgatorii, ut dictum est, quia adhuc sunt in statu pariendi, non fruendi et possidendi. Quod vero additur de possibilitate majoris gratiæ, hanc nec sperant, nec desiderant beati, quia non est sibi debita, nec conveniens, nec futura.

VII. Ad secundum dicimus, non sufficere ad rationem ardui, quod aliquid sit supernaturale quomodo-cumque, sed quod sit supernaturale non possessum, nec in se, nec in suo titulo, vel causa inevitabili; quod enim sic habetur jam possidentur ea possessione, quæ sufficit excludere rationem ardui, et spem communiter dictam, ut ostensum est. Ad tertium assignavimus disputatione præcedenti, articulo primo duplex principium, a quo elicitur illud desiderium de gloria corporis. Primo, ex charitate, quatenus desiderant illam in honorem Dei: secundo, ut est bonum proprium, et sic elicitur illud desiderium ab ipsa fruitione, qua fruuntur gloria animæ, non solum absolute in se, sed ut est radix inevitabilis gloriæ corporis, sic enim et possidentur ipsa gloria corporis in suo titulo, quod sufficit ad excludendam arduum spei, et tamen adhuc non est præsens quantum ad durationem, quod sufficit ad desiderium. Et si dicas: Nam fruitio est actus; ergo non potest esse principium desiderii, quod

est alius actus, respondetur unum actum posse esse causam alterius sicut dicit S. Thomas 1 part. quæst. xxv, art. II et III, quod una passio, quæ est actus appetitus sensitivi est causa alterius, proprie tamen unus actus non est principium elicivum alterius, sed quia unus actus relinquit subjectum sic dispositum, et determinatum quasi habitualiter, vel dispositive ut possit elicere alium actum, qui cum eo habet connexionem, ideo dicitur esse causa illius.

VIII. Ad quartum late respondebimus III par. quæst. VII, art. VII. Nunc breviter dicimus utramque opinionem esse probabilem, scilicet in Christo viatore fuisse spem communiter dictam, etiam ut distinguitur a desiderio et probabile est non fuisse, sed eodem modo loquendum esse de Christo, ac de aliis beatis: et tota probabilitas fundatur in hoc, quia probabile est, quod ex vi status viatoris, quem assumpsit, mansit objectum arduum, et perinde ac si non esset possessum respectu talis status, et respectu subjecti ut gerebat talem statum, et regulabatur regulis ejus, eo quod respiciebat illud objectum, ut cadens sub merito, atque adeo ut non possessum, sed ut obtinendum ex vi talis status. Probabile etiam est, quod non mansit arduum propter conjunctionem status comprehensionis, cui debatur illud bonum ex inevitabili causa, unde non remanebat ei arduum simpliciter, et ex omni parte, licet secundum quid, et ex aliqua parte arduum erat, in quantum erat in statu possibili. D. Thomas non leviter inclinatur in primam sententiam, quia cum reliquis beatis denegat omnem spem, etiam communiter dictam, concedat autem desiderium in locis supra citatis, tamen in Christo distinguit, quod in quantum viator poterat habere spem communiter dictam, licet non spem

theologicam. Si autem nomine spes communiter dictæ intelligeret solum desiderium, non erat cur distingueret inter reliquos beatos, et Christum, cum etiam ipsi hoc desiderium habeant. Videantur quæ loco citato diximus. Pro præsentibus tamen difficultate constat, quod etiam admissa spe in Christo Domino, ut viatore, non propterea est admittenda in reliquis beatis, qui viatores non sunt, quia Christus Dominus hoc ipso, quod erat viator tendebat ad gloriam corporis per meritum, et consequenter ex vi talis status respiciebat illam ut non possessam, nec in se, quia nondum erat, neque in suo titulo, quia titulo meriti acquirenda erat. Reliqui autem beati non respiciunt illam, ut habendam per merita nova, sed ex meritis antiquis possident titulum, quo inevitabiliter sint illam habituri.

IX. Ad loca D. Thomæ, quæ videntur attribuere beatis spem communiter dictam, dico quod loquuntur de spe largo modo, prout dicit expectationem desiderii, non de spe a desiderio distincta; hanc enim expresse negat 1-2, quæst. LXVII, art. IV ad tertium. Comparat autem D. Thomas orare cum sperare sumendo sperare in beatis, pro expectare, seu desiderare.

ARTICULUS III.

Quomodo spes in viatoribus possit esse certa?

I. Certitudo cum sit firmitas quædam, et infallibilis securitas, potest sumi tripliciter, vel objective; prout in ipsis rebus invenitur infallibilis connexio unius cum alia, vel formaliter in intellectu, quatenus percipit, et assentitur ex motivo infal-